

Beretning afgivet af Epidemiudvalget den 31. maj 2024

Beretning

over

Forslag til folketingsbeslutning om evaluering af den danske håndtering af covid-19-epidemien

[af Stinus Lindgreen (RV), Jens Henrik Thulesen Dahl (DD), Louise Brown (LA), Per Larsen (KF), Peder Hvelplund (EL), Mette Thiesen (DF), Nikoline Erbs Hillers-Bendtsen (ALT), Kim Edberg Andersen (NB) og Lars Boje Mathiesen (UFG)]

1. Politiske bemærkninger

Udvalget

Udvalget (S, V, DD, LA, M, SF, KF, EL, RV, DF of ALT) bemærker, at Mike Villa Fonseca (UFG), Lars Boje Mathiesen (UFG), Theresa Scavenius (UFG) og Jon Stephensen (UFG), som ikke er medlemmer af udvalget, har oplyst, at de bakker op om beretningen.

Fra den nye coronavirus SARS-CoV-2 ramte Danmark i starten af 2020, og i de efterfølgende år blev der i Danmark truffet en række beslutninger med stor indvirkning på samfundet og den enkelte borgers dagligdag. Formålet var at begrænse de negative effekter af den pandemi, der ramte verden over.

Mange af disse beslutninger blev af oplagte grunde taget på et ufuldstændigt grundlag, da der var tale om en ny virus, hvor man ikke kendte alle de relevante detaljer om smitteveje, alvorlighed, sygdomsforløb, behandling, forebyggelse og lign. Samtidig kunne man af gode grunde ikke altid præcist vurdere, hvad effekten af de enkelte tiltag ville være.

Samlet set kom Danmark godt igennem pandemien målt på både sygdomsbyrde og samfundsøkonomi, og de besluttede tiltag havde opbakning fra en bred kreds af partier i Folketinget. Undervejs blev der vedtaget en ny epidemilov, der blev lavet tiltag for at sikre ordentlig parlamentarisk kontrol med håndteringen, og der blev skrevet rapporter om den tidlige fase af epidemien og anbefalinger om fremtidig håndtering.

Selv om coronavirus naturligvis stadig flourer i en ny og mindre alvorlig udgave, er vi nu på den anden side af den alvorlige epidemi, og det er derfor et godt tidspunkt at evaluere den samlede indsats. Målet skal være på centrale områder at opsamle den læring og erfaring, vi har gjort os. Udvalget pålægger derfor regeringen at igangsætte en

uafhængig evaluering. Regeringen skal med inddragelse af Folketingets partier udpege en uafhængig forskningsleder, der skal forestå evalueringen. Forskningslederen skal ikke stå for evalueringen alene, men skal på eget initiativ kunne inddrage både danske og internationale eksperter til at udføre relevante analyser og undersøgelser, ligesom danske styrelser er oplagte samarbejdspartnere. Evalueringen forankres på forskningscenteret VIVE.

Udvalget anerkender, at der siden coronaepidemien er gennemført undersøgelser af forskellige aspekter af håndteringen. Det gælder først og fremmest den undersøgelse af håndteringen af covid-19, som Folketingets Udvalg for Forretningsordenen lod gennemføre, og VIVE's rapport om covid-19 på plejehjem og i hjemmeplejen, der også blev gennemført på Folketingets foranledning.

Disse undersøgelser har fremskaffet værdifuld viden, men dels blev de gennemført ret tidligt i pandemiforløbet, dels er der en række problemstillinger, som ikke indgik i dem. Det påpeges på denne baggrund, at der for fuldt ud at kunne drage læring af forløbet 2020-2022 er behov for en sammenfattende og systematisk vurdering af specielt de sundhedsmæssige og smitteinddæmmende aspekter af indsatsen.

Det er nødvendigt at indsamle de relevante data om håndteringen, så Folketing, regering og myndigheder er bedre rustet ved den næste epidemi, der rammer landet. Her skal evalueringen inddrage relevante internationale erfaringer for at perspektivere den danske indsats i forhold til andre landes håndtering. Det er i den sammenhæng væsentligt, at flere vesteuropæiske lande har gennemført eller er i færd med at gennemføre evalueringer af forløbet i de enkelte lande. Ligeledes har verdenssundhedsorganisationen, WHO, og EU's center for forebyggelse af og kontrol med sygdomme ECDC, indsamlet data, der kan indgå i en dansk evaluering.

Målet er at gøre os alle klogere på, hvordan de forskellige tiltag har virket, hvad de positive og negative konsekvenser har været, og hvilke tiltag der har haft størst effekt på smittespredning, hvilke der ville være relevante at indføre ved en lignende epidemi, og hvilke der ikke kunne betale sig. Det er også relevant at perspektivere i forhold til andre mulige epidemier med sygdomme, der har andre sygdomsmønstre og smitteveje, således at vi har et mere velinformeret beredskab klar, når en anden epidemi rammer os.

Når man har været igennem noget så omfattende, som coronaepidemien uden diskussion var, vil det være en grov forsømmelse ikke at opsamle viden og erfaring, så vi er bedre rustet i fremtiden.

Udvalget pålægger regeringen inden udgangen af 2024 at igangsætte en uafhængig evaluering af den danske covid-19-håndtering med fokus på læring og erfaringsopsamling. Evalueringen skal omfatte en sammenfattende og systematisk vurdering af specielt de sundhedsmæssige og smitteinddæmende aspekter af indsatsen:

1. Hvad var effekten af de forskellige tiltag såsom teststrategien og nedlukningerne på smittespredningen?

2. Hvilke indsatser havde den største betydning for at inddæmme og begrænse smitte?

3. I hvilket omfang stod de positive effekter mål med de negative i form af f.eks. tabt indlæring, omkostninger for det offentlige og økonomiske tab for borgere og virksomheder?

4. Hvilken kortsigtet og hvilken langsigtet effekt havde de iværksatte tiltag på sygehusenes patientbehandling?

5. Hvilke erfaringer har man gjort sig om indkøb, opbevaring og organisering af værnemidler både nationalt og internationalt?

6. Hvilken effekt havde myndighedernes fravalg i foråret 2021 af visse vacciner mod covid-19 på forløbet af vaccineindsatsen, på befolkningens tillid til myndighederne og til vaccinerne og på de offentlige udgifter til vaccinekampagnen?

7. Hvilke erfaringer har man gjort sig i forhold til udvalning af nye vacciner, opbakning, organisering og opfølgning, herunder omkring eventuelle bivirkninger kontra sygdom, kommunikation og hjælp?

8. Hvordan forløb samspillet mellem regeringen, de centrale sundhedsmyndigheder og kommuner og regioner, som havde det praktiske ansvar for en stor del af indsatsen mod covid-19?

Evalueringen skal tage bestik af relevante nationale og internationale evalueringer, undersøgelser, afdækninger m.m., der allerede er enten gennemført eller igangsat.

Udvalget foreslår til finansiering af evalueringen at afsætte op til 5 mio. kr. til at finansiere 1 års undersøgelse af epidemien. Der er enighed om at prioritere midler i 2024 fra puljen til sundhedsfremme og sygdomsforebyggelse. Prioriteringen forudsætter tiltrædelse af et aktstykke i Finansudvalget, som partierne bag beretningen forpligter sig til at stemme for.

Folketinget må efterfølgende tage stilling til, hvor meget yderligere der skal afsættes for at komme i mål, hvis det er nødvendigt med mere arbejde.

Siumut, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved beretningsafgivelsen ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med politiske bemærkninger i beretningen.

2. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 3. november 2023 og var til 1. behandling den 1. december 2023. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Epidemiuudvalget.

Oversigt over beslutningsforslagets sagsforløb og dokumenter

Beslutningsforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under beslutningsforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 2 møder.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 5 bilag på beslutningsforslaget.

P.u.v.

Monika Rubin
formand